

[Undervisningsministeren.]

Hvis vi skulle ind på et andet princip for fordelingen af midlerne — retsprincippet i stedet for trangsprincippet — skulle vi bruge helt andre beløb. Af de 44.000, der studerer under de områder, der er støtteberettigede, søgte kun de 27.000 støtte; det vil sige, at der er et stort antal, der har undladt at søge støtte, fordi de regnede med ikke at kunne komme i betragtning på grund af indkomstkriteriet. Vi får imidlertid lejlighed til at se på disse ting, og jeg skal gerne tage de spørgsmål op, det ærede medlem har nævnt. Jeg vil også meget gerne se på de konkrete eksempler, det ærede medlem har på administrationen af nævnenes virksomhed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Vivike* til finansministeren:

„Vil ministeren oplyse om Danmarks indtægter ved at stille baser på Grønland til rådighed for USA?“

Vivike: Når jeg har stillet dette spørgsmål, er det, fordi der i denne tid tales meget, lovligt meget, om vore udgifter i forbindelse med Grønland, medens der aldrig tales om vore indtægter i forbindelse med Grønland. Det er dog en kendsgerning, at danske entreprenørfirmaer, teknikere og arbejdere henter mange penge hjem fra Grønland, og sikkert er det også, at vi ikke stiller baser gratis til rådighed for USA. Jeg vil derfor anmode den højtærede finansminister om at svare på spørgsmålet om, hvilke indtægter Danmark har ved at stille baser til rådighed for USA på Grønland.

Finansministeren (Poul Hansen): Må jeg først sige, at det ærede medlem har formuleret sit spørgsmål forkert. Danmark har ikke stillet baser til rådighed for USA. Forsvarsområderne i Grønland er oprettet i henhold til overenskomsten af 27. april 1951 mellem USA og Danmark og tjener fælles formål inden for rammen af det vestlige forsvarssamarbejde på grundlag af Atlantpagten.

Jeg har på forhånd forstået det ærede medlems spørgsmål derhen, at han ønskede oplyst, hvorvidt den danske stat oppebærer lejeindtægter eller lignende ydelser for de om-

handlede forsvarsområder, og jeg kan kort besvare denne del af spørgsmålet med, at dette ikke er tilfældet. Det fremgår jo i og for sig af den karakter af samarbejdet, som jeg har omtalt.

Noget andet er, som det ærede medlem også var inde på, at der gennem vareleverancer, entreprenørvirksomheder og vedligeholdelsesarbejder fra amerikansk side betales danske virksomheder beløb af en ikke helt ubetydelig størrelse, og der indgår naturligvis også heri lønninger til danske arbejdere. Hvor meget der på denne måde kommer til indtægt for det danske samfund, har jeg ikke nogen sikker oversigt over, men man mener, at det for entreprenørarbejdernes vedkommende drejer sig om beløb af en størrelsesorden på et halvt hundrede millioner kroner.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om børnetilskud i Grønland.

Valgt blev: *Dupont, Knud Damgaard, Lis Groes, Boye Hansen, Bjørn Krogh, K. Axel Nielsen, Rosing, Astrid Skjoldbo, Kirkegaard, Holger Hansen, From, Helga Pedersen, Østergaard, Clara Munck, Ninn-Hansen, Gertie Wandel og Vivike.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i skifteloven.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 12) findes i tidenden sp. 583, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 53).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Wingsøe: Forslaget til ændringer i skifteloven har været fremsat i de 3 sidste folketingsår. Forslag til ændringer i skiftelovens kapitel 5 om dødsboskifte har således været gennem 3 og forslag til ændring af kapitel 6 om skifte ved separation og skilsmisse gennem 2 førstebehandlinger med påfølgende udvalgsbehandlinger. Først nu er det sammenarbejdede forslag til ændringer i skifteloven nået til anden behandling. Den gentagne udvalgsbehandling med en række samråd med den højtærede justitsminister har givet mulighed for en særlig indgående behandling af de herhenhørende problemer, om hvis løsning der er blevet opnået enighed, omend med visse nuancer.

I den afgivne udvalgsbetænkning har dette fundet udtryk i, at udvalget til det foreliggende lovforslag kun har stillet ét af justitsministeren tiltrådt ændringsforslag, hvorefter der som følge af en ændret affattelse af skiftelovens § 70 a, stk. 2, nr. 3, bliver givet skifteretten en friere adgang til at skønne over, hvem af ægtefællerne der skal have udlagt en erhvervsvirksomhed. Dette forslag giver ikke mig anledning til yderligere bemærkninger.

Ud over regler til samstemning med den i forrige folketingsår gennemførte nye arvelov indeholder det foreliggende lovforslag en række væsentlige ændringer i den gældende skiftelov. Jeg skal kort nævne nogle af de vigtigste.

Skiftelovens kapitel 5 i den foreslåede affattelse indeholder således en nydannelse, hvorefter den efterlevende ægtefælle altid har ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med hans boslod, arvelod samt særeje udgør indtil 12.000 kr. I det oprindelige forslag var beløbet 6.000 kr., men som nævnt ved førstebehandlingen har den højtærede justitsminister ved lovforslagets genfremsettelse imødekommet et af udvalget fremsat ønske om forhøjelse af maksimumsbeløbet til 12.000 kr. Denne bestemmelse er en skiftefordel for den efterlevende ægtefælle, idet den er anvendelig, uanset hvem der er arvinger efter først-

afdøde, ligesom anvendelsen af reglen ikke kan hindres ved den førstafdøde ægtefælles testamente. Det må endvidere antages, at genstande til personlig brug, som den efterlevende ægtefælle forlods udtager i henhold til § 62 a, ikke medregnes i de 12.000 kr.

Den omstændighed, at boer med værdier indtil 12.000 kr. eventuelt kan slutes uden egentlig skiftebehandling, hvilket i øvrigt vil være en væsentlig lettelse for såvel skifteretten som arvingerne, modsvares på den anden side af en bestemmelse om, at den efterlevende ægtefælle overtager ansvaret for gælden over for afdødes kreditorer.

En anden vigtig ændring indeholdes i den ændrede affattelse af skiftelovens § 63. Der er enighed om, at der fortsat bør være hjemmel for, at en ægtefælle under nærmere angivne forudsætninger kan opnå en vis henstand med udbetalingen af arv til umyndige livsarvinger, men da de gældende regler om tinglyst skifteekstrakt medfører en risiko for, at børnenes rettigheder udhules på grund af manglende kontrol, ændres disse, og i stedet indføres en smidigere og mere tidssvarende ordning, hvorefter skifteretten som betingelse for at indrømme henstand kan kræve, at ægtefællen stiller en efter forholdene passende konkret sikkerhed for de umyndiges arvekrav.

Det foreslåede kapitel 6 indeholder også væsentlige ændringer i forhold til gældende ret. Man opretholder ganske vist og med rette princippet om ligedeling af fællesboet ved separation eller skilsmisse, men tager på den anden side hensyn til det faktum, at ægteskabet ikke mere er den livsvarige institution, som det var tidligere. Som følge heraf åbner forslaget mulighed for skævdeling, således at hver ægtefælle beholder sit i tilfælde, hvor ligedeling vil være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk betydning. Det er efter mit skøn en god og livsnær regel.

Skævdeling kan ligeledes under nærmere betingelser finde sted i små boer — en bestemmelse, der antagelig navnlig vil blive

[Wingsøe.]

til gavn for fraseparerede og fraskilte hustruer.

Det sidste sæt af vigtige bestemmelser i lovforslaget, som jeg vil nævne, vedrører retten til at få udlagt boets ejendele efter vurdering. Man opretholder hovedreglen, hvorefter den ægtefælle, til hvis bodel en ejendel hører, har fortrinsret til den. Da en strikte gennemførelse af denne regel imidlertid kan føre til forfordeling af den anden ægtefælle — som oftest hustruen — har man skabt hjemmel for at gøre undtagelser herfra, således at skifteretten på grundlag af en behovsbedømmelse kan udlægge fast ejendom, sommerbolig, erhvervsvirksomhed, arbejdsredskaber samt bohave til den ægtefælle, for hvem disse ejendele skønnes at være af væsentligst betydning. Også her har man søgt at indrette lovens bestemmelser efter dagliglivets krav.

Når de lige nævnte undtagelser har særlig betydning, skyldes det, at den vurdering, der foretages af de pågældende ejendele, ofte er urimeligt lav. Jeg sætter her min lid til, at den højtærede justitsminister har erklæret sig villig til over for skifteretternes vurderingsmænd at indskærpe, at det er ejendelenes værdi i handel og vandel, der skal lægges til grund, og så håber jeg blot, at indskærpelsen vil føre til mere realitetsbetonede værdiansættelser.

Som det fremgår af udvalgsbetænkningen, har vi på et desværre vigtigt punkt ikke kunnet nå frem til noget resultat. Det gælder spørgsmålet om de skattemæssige konsekvenser af separation og skilsmisse; dér har ministeren måttet henvise os til at afvente ægteskabsudvalgets betænkning. Jeg må måske i denne forbindelse i overensstemmelse med betænkningen have lov til at udtrykke som mit politiske juleønske, at vi snarest må høre nyt fra ægteskabsudvalget.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget med det stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Ib Thyregod: Som omtalt af det ærede medlem hr. Wingsøe er der enighed i udvalget om de ændringer, som her foreslås. Deri ligger på den anden side også, at der er enighed om, at den lovgivning, man i

øjeblikket har på dette område, ikke virker tilfredsstillende, ja, man kan endog sige, at den på flere måder er urimelig. Jeg vil gerne i forbindelse med det, jeg siger her om skifteloven, gøre opmærksom på, at der stadig er et par problemer tilbage, som vi ikke har kunnet løse gennem skifteloven, men som de parter, som fremtidig måtte blive impliceret i en skiftesag, må have opmærksomheden henvendt på.

Den første bestemmelse, som det ærede medlem hr. Wingsøe nævnte, var jo reglen i den foreslåede § 62 b, stk. 2, hvorefter det beløb, som ægtefællen kan få udlagt, er forhøjet til 12.000 kr., en styrkelse af ægtefællens stilling, som er helt i overensstemmelse med det standpunkt, vi har taget under behandlingen af arveloven.

Endvidere nævnte det ærede medlem hr. Wingsøe som noget værdifuldt bestemmelsen i § 69 a, hvorefter der er adgang til at fravige ligedelingsnormen. Vi kan jo ikke komme uden om, at der kan være tilfælde, hvor en ligedeling efter loven kan virke urimelig, navnlig ved kortvarige ægteskaber, hvor den ene part har indbragt en stor del af det, der findes i ægteskabet. Her må der være en mulighed for at fravige dette, og det er det, som § 69 a giver mulighed for.

Endelig er der så reglen i § 70 a, som er en afgjort forbedring. Det var tidligere sådan, at den, som havde erhvervet, havde adgang til at udtage visse ting, hvad enten det drejede sig om fast ejendom eller løsøre, efter vurdering. Det var i reglen manden, fordi han jo var den, som havde indtægten udadtil; i hvert fald var det sådan, at han stod for købene på den måde, at hvis det f. eks. drejede sig om en købekontrakt, var det mandens navn, der kom på, og det var i og for sig det afgørende under en senere skiftesag. Det vil sige, at manden, hvor hustruen ikke havde selverhverv eller lignende, i virkeligheden stod som den, der havde ret både til fast ejendom og til løsøre efter vurderingspris, og når dette sammenholdes med de lave vurderinger, var der her tale om en urimelig fordel. Den ny, friere adgang skulle derimod give bedre muligheder for at finde frem til et rimeligt resultat. Derfor er vi også i folketingsudvalget gået noget videre, end det var tilfældet i det oprindelige lovforslag, og har gerne villet give en friere mulighed for skifteretterne til at

[Ib Thyregod.]

skønne, særligt med henblik på erhvervs-virksomheder.

Der er imidlertid to forhold, jeg gerne vil nævne som spørgsmål, vi ikke har kunnet løse gennem skifteloven. Det ene er problemet om vurderingerne, der som sagt ofte er for lave; her må de, som bliver impliceret i en skiftesag, være opmærksom på, at de har adgang til at begære omvurdering. Navnlig hvor det drejer sig om vurdering af fast ejendom, er vi ude i noget urimeligt, hvis ejendomskyldværdierne skal lægges til grund. Også for løsøres vedkommende kan der være mulighed for at begære omvurdering.

Det andet, jeg gerne vil fremdrage, er et tilfælde, vi heller ikke har kunnet løse gennem skifteloven, og som vi har diskuteret en hel del. Det drejer sig om landejendomme. Der sker det ikke sjældent, at den familie, som gifter en datter bort, overdrager gården, måske oven i købet en slægtsgård, til svigersønnen; man synes, det er naturligt, at han som mand skal have skøde på ejendommen, og så overdrager man den til ham til en lempelig pris. Dette problem har vi ikke kunnet løse gennem skifteloven, men jeg vil gerne advare imod, at man fremtidig følger en sådan fremgangsmåde. Det må være naturligere i disse tilfælde at sikre ejendommen for datteren ved at overdrage den til hende, således at man ikke i tilfælde af separation eller skilsmisse måske efter en kortere tid risikerer, at ejendommen går til svigersønnen.

Det er altså de to ting, jeg gerne vil fremdrage som advarsler — problemer, som ikke er blevet løst gennem skifteloven.

Det blev nævnt, at problemerne omkring ægtefællers beskatning ikke er blevet løst. Jeg kunne have lyst til at nævne et andet problem, vi ofte støder på, nemlig problemet om de gebyrer, der betales ved oprettelse af testamente, de såkaldte notari-algebyrer. De, som har oprettet testamente, ved, at det i reglen er gebyrer af størrelse 18 kr. 33 øre eller 20 kr. 93 øre. Det skyldes, at systemet hviler på mark og skilling; det er det gamle møntsystem fra forrige århundrede, som er omregnet; derfor har vi disse mærkelige brudne beløb. Vi har nu haft en kommission siddende vist i 8 år, som har arbejdet med spørgsmålet. Det

var jo rart, hvis vi kunne få en løsning af dette problem, som i og for sig mere sorterer under finansministeren end under den højtærede justitsminister.

Hagen Hagensen: Ved et lovforslag af denne art går det jo nemt på den måde, at den første ordfører stort set får afgræst hele området, og at der derfor, når man når ned i rækken, ikke er så forfærdelig meget at sige for de efterfølgende ordførere. Det er da også gået sådan her: de to foregående ordførere har stort set nået at gennemgå de enkeltheder i lovforslaget, der har været behandlet i udvalget, og som udvalget er nået til en enstemmig indstilling om i den betænkning, der er afgivet.

Der er imidlertid grund til, synes jeg, at trække nogle enkelte ting frem både om kapitel 5 i skifteloven: om behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle, og om det efterfølgende kapitel 6: om skifte ved separation og skilsmisse. Om det første, dødsboerne, gælder det, at den støtte til den efterlevende ægtefælle, den ret, den udvidede adgang i det hele taget, der bliver tillagt denne ved lovforslaget, forekommer at være i pagt med tiden, så meget mere som det ofte er hustruen, der får gavn af en sådan regel. Der er bl. a. den nysnævnte § 62 b; her havde man gerne set, at der kunne være fundet en mere smidig ordning, en relativ grænse i stedet for et absolut beløb; men vi er standset ved de 12.000 kr. og mener derved at have taget højde for, at man ikke med det allerførste skal blive nødt til at revidere loven. De 12.000 kr. må vist kunne holde et stykke tid.

§ 63 med dens henstandsregel findes også at være en ordning, som jeg tror vil vise sig at være bedre og smidigere end tinglyst skifteekstrakt, og man kan derfor også på dette punkt sige, at vi er nået et stykke vej videre.

Jeg vil gerne have lov at sige noget om enkeltheder i kapitel 6, som man ikke nåede at få klaret op. Vedrørende § 68 a, stk. 2, har der været spørgsmål om, hvorvidt man ikke kunne have lavet en regel, således at der til et barn over 18 år, som blev boende sammen med en af forældrene, der således havde barnet hos sig også ud over dets 18. år, kunne udtages genstande af boet til barnets brug. Praktiske hindringer har

[Hagen Hagensen.]

imidtild været i vejen for at lovgive på dette felt, men man må håbe, at det i øvrigt kan ordnes, uden at skifteretten skal tage stilling til sådanne forhold.

I § 69 a fraviges — som nys nævnt af de ærede ordførere forud for mig — efter begæring ligedelingsprincippet, når ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning. Det vil vist vise sig at være en god regel, al den stund det jo ikke er alle unge, som indgår ægteskab, der forud når at få oprettet en ægtepagt om særeje, og så vil ordningen i hvert fald hjælpe dem over de vanskeligheder, de ellers kan komme ud for, hvis de ikke kan leve sammen længere.

Om § 70 a må det fremhæves, at der her også er bestemmelser, som man må finde rimelige, navnlig også de undtagelsesbestemmelser, der er indføjjet. Kun kunne jeg have ønsket, at det havde været muligt også at tage tofamilieshuse med ind under undtagelsesreglen efter stk. 2, nr. 1. Nu afhænger det af en fortolkning af ordet „hovedsagelig“. Lad os så håbe, at denne fortolkning ikke går hen og bliver alt for snæver.

Jeg vil gerne om ændringsforslaget vedrørende § 70 a, stk. 2, nr. 3, sige, at det må være rimeligt i disse undtagelsesregler at stille skifteforvalteren så frit som overhovedet gørligt, og jeg synes, at det, man har nået med ændringsforslaget, netop tydeliggør, at skifteforvalteren, der har de konkrete forhold inde på livet, bliver stillet så frit som overhovedet muligt.

Det har været rimeligt at tage ændringerne af kapitel 5 og 6 i skifteloven samtidig. Der var måske et og andet i skifteloven, der jo er fra 1874, som godt kunne trænge til ændring — nu får vi det jo stykkevis. Det gælder også nogle ting, vi kommer til at beskæftige os med senere, men som det ville have været rart at have fået med, bl. a. en fastsættelse af tidspunktet for ophør af formuefællesskab i tilfælde af separation eller skilsmisse, hvor vi er blevet henvist til at afvente resultatet af ægteskabsudvalgets overvejelser.

Et andet sådant spørgsmål gælder skatten i tilfælde af skifte mellem ægtefællerne. Det er, synes jeg, urimeligt, at man ikke har kunnet nå frem til en løsning på dette område, og at man også dér skal afvente

det, forekommer det mig, uendeligt langsomme arbejde i ægteskabsudvalget. Man må i den forbindelse huske på, at medens det sådan set kan være rimeligt at afstemme andre regler på nordisk plan, gælder det i hvert fald ikke for skattereglerne, og derfor burde dette forhold have været klaret op. Nu er det endt med, at vi har nøjedes med at måtte henstille til udvalget om dog at se at blive færdigt. Det er ganske vist allerede sagt her fra talerstolen i dag, men jeg må have lov til at gentage denne henstilling — det er faktisk mere end et juleønske, det er en alvorlig opfordring til, at man i hvert fald på disse punkter, der trænger sig så meget på, får klaret forholdene.

På mit partis vegne kan jeg tilslutte mig såvel ændringsforslaget som lovforslaget i sin helhed.

Else-Merete Ross: På det radikale venstres vegne vil jeg gerne give tilslutning til lovforslaget. På egne vegne vil jeg slutte mig til det ærede medlem hr. Wingsøes politiske juleønske om snart at høre nyt fra ægteskabsudvalget. Jeg beklager, at det ikke mere er god skik at lukke udvalg inde på kroer, eller hvor det nu var man gjorde af dem, men resultatet var jo dengang, at udvalget blev færdigt og kom til et resultat. Jeg håber, den højtærede minister kan finde et eller andet at gøre ved udvalget, så det snart kommer frem til et resultat.

Herluf Rasmussen: Jeg finder ingen anledning til at gentage, hvad de foregående ordførere i dag har sagt. Mit partis ordfører gav ved første behandling udtryk for, at vi fra vor side var indstillet på en velvillig behandling, og så vidt jeg kan se af betænkningen, har vi også holdt dette løfte, hvilket har givet sig kontant udslag på den måde, at der foreligger en enstemmig betænkning. Jeg kan anbefale såvel ændringsforslaget som lovforslaget i almindelighed til vedtagelse.

Grøndahl: Da det ærede medlem hr. Rimstad er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle bemærkninger.

Den omstændighed, at vort parti ikke er

[Grøndahl.]

udvalgsberettiget, medfører gang på gang urimelige og for alle parter besværlige situationer — således også i denne sag.

I det ærede medlem hr. Rimstads indlæg som ordfører for mit parti ved førstebehandlingen i januar i år blev der dels fremført visse principielle betragtninger, dels blev opmærksomheden henledt på en række punkter, hvor lovforslaget kunne og derfor også burde gøres mere klart, således at senere misforståelser og unødige fortolkningsvanskeligheder kunne undgås.

Den højtærede justitsminister udtalte ved den lejlighed ifølge Folketingstidende 1962-63, sp. 2104:

„De enkeltheder, der er fremdraget, kan vi med udbytte diskutere i udvalget, herunder naturligvis også de problemer, som blev nævnt af den ærede ordfører for de uafhængige.“

Under førstebehandlingen af det genfremsatte lovforslag den 24. oktober i år mindede det ærede medlem hr. Rimstad om dette tilsagn og tilføjede endnu et par konkrete forslag til redaktionelle forbedringer.

Den forventning, som den højtærede justitsminister gav udtryk for, synes desværre ikke at være gået i opfyldelse, når man ser på den kortfattede udvalgsbetænkning. Årsagerne til denne kortfattedhed kan være flere, men næppe den, at man har fundet det nødvendigt kun at beskæftige sig med de store, grundlæggende problemer. Det ses tydeligt deraf, at det eneste ændringsforslag, som udvalget — efter et sikkert intensivt arbejde i 5 møder — har fundet anledning til at forbedre lovforslaget med, er den revolutionerende ændring af ordet „hovedsagelig“ til ordene „i det væsentlige“.

Hvis vi havde været repræsenteret i udvalget, ville vi have søgt at gennemføre forbedringer på i hvert fald 5 punkter til tydeliggørelse af lovforslagets tekst. Under de foreliggende omstændigheder har vi kun den mulighed at fremkomme med vore forslag i form af ændringsforslag stillet her i tinget. Det vil ske til tredjebehandlingen på fredag, og de af os foreslåede ændringer drejer sig om følgende:

1) I skiftelovens § 60, stk. 1, ønsker vi, at ordene „indgæld og udgæld“ ændres til:

„tilgodehavender og gæld“. De — sikkert også for jurister — højt ejendommelige ord „indgæld og udgæld“ findes mig bekendt ikke noget andet sted i dansk sprog, hverken i love eller andetsteds, og man bør efter vor opfattelse benytte lejligheden til at erstatte dem med ord, som enhver kender og kan forstå.

2) Til lovforslagets § 1, nr. 14, lovens § 63, foreslås efter begyndelsesordene „I det omfang“ følgende sætning indsat: „— herunder forlodsret i henhold til arvelovens kapitel 5 —“. Bestemmelsen i § 63 giver adgang for skifteretten til at give den længstlevende ægtefælle henstand med udbetaling af arven til umyndige livsarvinger, og det fremgår af udvalgsbetænkningen, at det er justitsministerens opfattelse, at denne bestemmelse også skal kunne finde anvendelse på den ved arveloven indførte forlodsret. Opfattelsen er sikkert rimelig, men da fortolkningen jo er et domstolsspørgsmål, er der ingen grund til ikke på forhånd helt at udelukke enhver tvivl, og det kan kun ske ved at indsætte bestemmelse herom i selve lovteksten.

3) I lovforslagets § 1, nr. 15, lovens § 64, foreslås ordet „omstødelse“ ændret til: „er omstødt“. § 64 begynder med ordene: „Når et ægteskab er opløst ved skilsmisse eller omstødelse . . .“. Da der er en væsensforskel på, at et ægteskab opløses ved skilsmisse, og at et ægteskab omstødes på grund af omstændigheder, som har foreligget allerede fra dets indgåelse, vil det være rigtigere og klarere også her at skelne tydeligt i udtryksmåden.

4) I lovforslagets § 1, nr. 15, lovens § 65, stk. 3, foreslås det, at sidste punktum affattes således: „Krav på forfaldne underholdsbidrag medregnes ikke som aktiv i den berettigede ægtefælles, men som passiv i den forpligtede ægtefælles bodel“. Med tilføjelsen af den sidste sætning udtrykkes det, som ifølge kommissionsbetænkningen er meningen i den pågældende situation. Det må være en fordel, at det siges udtrykkeligt i selve lovteksten, så man ikke tvinger dem, der skal arbejde efter den, til mere eller mindre dybtgående kildestudier.

5) I lovforslagets § 1, nr. 15, lovens § 68 a, stk. 2, foreslås ordene „Genstande, der er erhvervet til børnenes brug“ ændret til: „Genstande, der tjener til børnenes brug“.

[Grøndahl.]

I paragraffens stk. 1 er der tale om, at hver af ægtefællerne har ret til forlods at udtage genstande, som tjener til hans eller hendes personlige brug, medens stk. 2 siger, at genstande, der er erhvervet til børnenes brug, kan udtages forlods af den ægtefælle, der har forældremyndigheden over børnene. Som det ærede medlem hr. Rimstad mener at have påvist i sit indlæg ved første behandling i januar, kan der næppe være nogen grund til at gøre forskel med hensyn til de to sæt genstande. Det afgørende bør i begge tilfælde være, om de tjener til personligt brug, hvad enten det er for ægtefællen eller for børnene, uanset om den pågældende genstand — f. eks. en knallert — er erhvervet til faderen, men senere gået over til brug for en søn, som moderen nu måske får forældremyndigheden over.

Vi har bragt i erfaring, at der for et par måneder siden er nedsat et juristudvalg under forsæde af professor Gomard til at forberede udarbejdelsen af en helt ny skiftelov. Selv om det vel kan tage en rum tid med et sådant arbejde, må man altså regne med, at den gamle skiftelov i den udformning, som den nu får ved de ændringer, som vi her er ved at gennemføre, kun kommer til at gælde i en kortere tid. Det er klart, at det lovforslag, som er fremsat af den højtærede justitsminister, alligevel har været nødvendigt og rigtigt. Så må det imidlertid også være rigtigt, at man i folketinget benytter lejligheden til at gøre lovtæksten så klar og fuldkommen som muligt. Dette er formålet med de ændringsforslag, vi vil fremkomme med til tredje behandling på fredag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker udvalget for den enstemmige indstilling og kan naturligvis tiltræde det stillede ændringsforslag.

Det ærede medlem hr. Wingsøe gennemgik de hovedprincipper, der er nedlagt i lovforslaget, og hvorved det understreger den tendens, som også blev understreget ved revisionen af arveloven, nemlig at støtte og styrke den efterlevendes ægtefælles stilling. Det samme blev også stærkt understreget af de ærede medlemmer hr. Ib Thyregod og hr. Hagen Hagensen.

De kommentarer, det ærede medlem hr.

Ib Thyregod knyttede til bestemmelserne i § 70 a såvel vedrørende vurderingerne som vedrørende landejendomme, finder jeg var særdeles rigtige, og jeg er ganske enig i de fremførte synspunkter. Hvad angår notarialgebyrerne, skal jeg henlede den højtærede finansministers opmærksomhed på den utålmodighed med dette udvalgsarbejde, det ærede medlem lagde for dagen.

Jeg forstod, at også ægteskabsudvalget blev gjort til genstand for dels juleønsker, dels for kritik. De ærede medlemmer hr. Wingsøe, hr. Ib Thyregod og fru Else-Merete Ross udtrykte alle ønsket om, at udvalget ville fremskynde sit arbejde, medens det ærede medlem hr. Hagen Hagensen pålagde udvalget nu at få lidt fart på. Jeg skal viderebringe begge de venlige henstillinger.

Det ærede medlem hr. Grøndahl fremkom nu med en bebudelse af, at han ved tredje behandling ville stille 5 nærmere specificerede ændringsforslag. Jeg går ud fra, at udvalget tager anledning til nu inden tredje behandling at gennemgå de ændringer, det ærede medlem ønsker gennemført. På forhånd mener jeg, at de bør afvises; jeg ser ikke, at de tjener noget større formål. Specielt vil jeg da sige vedrørende ændringen af § 63, at da forlodsretten er en egentlig arveret, er det ganske klart, at § 63 omfatter den. Den ændring af § 64, det ærede medlem talte om, forekommer mig helt overflødig. Jeg synes i og for sig godt, at det ærede medlem, som har haft betænkningen siden den 29. november, kunne være fremkommet med sine ændringsforslag her til anden behandling, men det skal ikke skille os. Udvalget vil som sagt tage anledning til at se på ændringerne, formentlig i samråd med mig, men på forhånd vil jeg sige til det ærede medlem, at jeg regner ikke med, at vi kan imødekomme ham.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-5 vedtages uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtages uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 64) findes i tidenden sp. 1649).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om fortsat drift af det skandinaviske undervisningshospital i Korea m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 55) findes i tidenden sp. 1360).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Under første behandling blev der af et par af de ærede medlemmer stillet spørgsmål til mig, som jeg ikke var i stand til at besvare på stående fod. Jeg lovede at vende tilbage til spørgsmålene ved anden behandling.

Det ærede medlem fru Nina Andersen ønskede at få lidt mere at vide om, hvorledes det provinsprojekt, som knytter sig til Koreahospitalet, var tænkt ført ud i livet. Jeg kan herom sige, at ifølge en af WHO, Verdenssundhedsorganisationen, udarbejdet plan er det tanken, at der i den pågældende

koreanske provins, som ligger 60-150 km syd for Seoul og har 2½ mill. indbyggere, skal ske en reorganisering og udbygning af sundhedsvæsenet gennem et bredt anlagt program omfattende såvel egentlig sygepleje som forebyggende virksomhed.

Udvælgelsen af en enkelt provins er begrundet med, at det lokale sundhedsvæsen er af fundamental betydning for udviklingen af det nationale sundhedsprogram. Projektet skal være et mønster for og forhåbentlig virke stimulerende på udviklingen af sundhedsvæsenet i Koreas øvrige provinser.

Planen bygger på et samarbejde mellem undervisningshospitalet, de koreanske myndigheder og forskellige internationale organisationer, derunder Verdenssundhedsorganisationen og UNICEF. Ifølge planen er det tanken, at man fra koreansk side, til dels ved hjælp af midler fra FN's genopbygningsorganisation for Korea, UNKRA, bl. a. skal istandsætte og udvide allerede bestående hospitaler, herunder et hospital i provinsens hovedstad. Dette hospital, der blev bygget under den japanske okkupation, er på 80-90 senge. Den skandinaviske bistand tænkes i samklang med virksomheden i Seoul naturligt at skulle foregå inden for sygehussektoren og agtes knyttet til hospitalet i hovedstaden. Bistanden vil fortrinsvis blive ydet i form af personale og medicin. Fra skandinavisk side finder man det betydningsfuldt at medvirke til denne udbygning af sygehusvirksomheden på et økonomisk beskedent, men dog forsvarligt niveau, hvorved man øger mulighederne for en effektiv udnyttelse af det på undervisningshospitalet uddannede koreanske medicinske personale, således at der sker en spredning af virksomheden fra Seoul. Dette har været de koreanske myndigheders ønske, ligesom det har vundet støtte under de skandinaviske sundhedsstyrelser behandling af sagen. WHO skal ifølge projektet stille instruktører til rådighed til at overvåge gennemførelsen af programmet for provinsens forskellige sundhedscentre.

Det ærede medlem spurgte dernæst, hvorledes reduktionen af antallet af det udsendte personale havde fundet sted, og hvorledes den danske del af personalet havde været fordelt.

Jeg kan herom oplyse, at da hospitalet